

EL MUSEU EPISCOPAL DE VIC. NOTES ENTORN AL CENTENARI

JULI PÉREZ

Aquest any se celebra el centenari del Museu Episcopal de Vic, un dels museus més antics de Catalunya i un dels més importants d'art romànic i gòtic d'Europa. Per la ciutat de Vic és un orgull posseir aquest museu (com també ho són altres monuments), ja que demostra l'alt nivell cultural que tenia la ciutat en el moment de la seva creació; com també la importància que la ciutat havia de tenir en època medieval perquè es realitzés en la seva àrea geogràfica un art de tanta qualitat. És per això que, tant els vigatans com totes aquelles persones que s'estimin l'art, ens hem d'alegrar d'aquest aniversari. Cal agrair l'esforç de totes aquelles persones que van fer possible l'existència d'aquest museu i tenir en consideració el treball realitzat pels seus conservadors en el transcurs d'aquests cent anys.

El dia 14 de març es va celebrar a la Sala dels Sínodes del Palau Episcopal l'acte d'inauguració presidit pel bisbe de Vic, Josep M. Guix, el conservador del museu, doctor Miquel dels Sants Gros, Santiago Alcolea, Joan Ainaud de Lasarte i el regidor de l'a-

Façana del Museu Episcopal de Vic.

juntament de Vic, Candi Espona. Tots van coincidir en la necessitat de la seva reestructuració per tal de donar a conèixer l'important patrimoni que conté.

La reforma del Museu Episcopal de Vic era i continua sent una de les assignatures pendents de la ciutat. Per això, caldria aprofitar la campanya de promoció del centenari per aconseguir definitivament el seu arranjament. No ens podem conformar amb una simple capa de pintura perquè les mancances museogràfiques i museològiques del museu són moltes. Tampoc hem de deixar de ser autocrítics i justificar qualsevol mena d'impediment econòmic, polític o de discussió per la responsabilitat de la propietat del patrimoni. El museu és propietat de l'Església, i aquesta no té perquè sentir-se obligada a fer cap mena de donació, però

sí que hauria de facilitar l'entrada d'ajuts econòmics que puguin venir de les administracions i acceptar tot tipus de col·laboració científica que contribueixi a millorar-lo. Parlar del museu sempre ha estat un tema força problemàtic i encara més quan qui parla és un vigatà, però hem de ser francs i reivindicar una remodelació que transformi radicalment la seva infraestructura perquè el museu deixi de ser un magatzem per passar a ser un centre de cultura viu i obert a tothom i no només als especialistes.

RECORDS

A molts de nosaltres de petits ens van portar al museu i quedàvem meravellats de la

seva mòmia egípcia, les casulles dels bisbes, les creus d'or i plata,... Psicològicament aquest fet pot provocar fàcilment un sentiment d'estimació pel museu, i més encara quan s'ha nascut en la ciutat on es troba. Si posteriorment hom accedeix a la Universitat per fer Història de l'Art pot constatar que aquesta importància que de petits havíem suposat era certa, però també s'aprèn a reconèixer fets completament contradictoris: saber que el monestir de Sant Pere de Casserres (dono aquest exemple per la seva proximitat a Vic) és el monestir romànic carolingi més ben conservat de Catalunya, per no dir l'únic, però descobrir també que la seva degradació està tan accelerada que si no fem quelcom pot desaparèixer; i que el Museu Episcopal de Vic evidentment és un dels més importants d'art romànic i gòtic d'Europa, però que quan els professors del Departament d'Història de l'Art recomanen la seva visita aconsellen que no s'hi vagi a l'hivern perquè es pot quedar glaçat. Aquestes són evidències que hem d'acceptar i lluitar per resoldre-les. Si realment estimem i valorem el museu cal actuar fermament,

NOUS CRITERIS MUSEOGRÀFICS I MUSEOLÒGICS

Existeixen museus des d'època romana, tot i que els més importants van aparèixer als segles XVIII i XIX, en passar a ser patrimoni nacional les col·leccions privades dels reis europeus. Unes vegades a la força, com és el cas del museu del Louvre de París després de la Revolució Francesa, i d'altres per la impossibilitat que els monarques es fessin càrrec de les despeses econòmiques que comportava la conservació de la seva col·lecció privada, com és el cas del museu del Prado a Madrid.

Des del segle XVIII l'únic criteri que existia era el de recollir i emmagatzemar, (arribant-se als extrems dels expolis fets pels anglesos i alemanys en l'època colonial: el British Museum de Londres i el Pergamon Museum de Berlín en són dos exemples clars).

Els museus eclesiàstics comencen a aparèixer el segle XIX i en aquest cas els seus fons es nodreixen de les propietats dels bisbats. El més important és el Museu del Vaticà a Roma, tot i que aquest és anterior al segle XIX.

Al començament del segle XX sorgeixen els museus americans, com el Metropolitan de Nova York. Aquests van formar les seves

grans col·leccions mitjançant l'adquisició d'obres de tot el món, però principalment europees: són els casos de les pintures del Greco o el claustre del monestir romànic de Sant Miquel de Cuixà.

Tot i la importància qualitativa de les obres dels museus que hem esmentat, els seus equips professionals de treball corresponents es van adonar, a partir de la dècada dels seixanta, que la seva funció ja no era només la de ser una caixa forta d'obres d'art, sinó que les seves col·leccions havien d'arribar a tothom i, per tant, calia fer museus actius i oberts a tota mena de públics. Així és com els directors i conservadors dels museus comencen a preocupar-se més per com, de quina manera i quan ensenyar les obres, que no pas per la seva conservació.

Amb aquest esperit van néixer nous museus, com la Fundació Georges Pompidou de París, la Fundació Joan Miró de Barcelona,... que són museus perquè contenen les seves pròpies col·leccions d'art, però també es preocupen d'organitzar altres tipus d'activitats (relacionades o no amb les col·leccions de la seva propietat) que motivin al públic la seva visita.

Aquest procés de dinamització cultural i de diversitat d'activitats és allò que li manca al Museu Episcopal de Vic.

L'edifici que el conté es troba en el lloc més idoni, al casc antic, al costat del gran campanar romànic de la catedral. Va ser construït expressament per encabir les col·leccions del bisbat, però en l'actualitat té problemes d'espai. Reconec que tornar a fer un edifici de nova planta seria demanar massa (tot i que potser seria millor); com que és impossible, la manca d'espai s'hauria de resoldre amb una racionalització del criteri d'exposició de les peces i evitar l'excessiva concentració d'obres que avui en dia pateix el museu.

Evidentment, ja no hauria de ser necessari haver de dir que el museu ha de tenir resolta tota la infraestructura relacionada amb la il·luminació correcta de totes les sales, la temperatura ambiental necessària per conservar les obres, les mesures de seguretat, un sistema de calefacció que permeti visitar-lo plaentment a l'hivern (treure per sempre més l'estufa de clofolles que hi ha al vestibul), incrementar el nombre de personal, etc.

Els dos pisos: el primer dedicat a l'art romànic i gòtic, i el segon a les arts decoratives des de l'època medieval fins al començament del segle XX, necessiten una clara i correcta informació històrica, artística i tècnica de les obres que contenen. El visitant d'un museu no és sempre un es-

pecialista i per això s'han d'ensenyar les obres contextualitzades en el moment històric que van ser fetes, la seva utilitat, amb quins materials i tècniques s'elaboraven... És a dir, informar de la interrelació que sempre existeix entre la forma i el contingut en qualsevol obra d'art.

Al segon pis les reformes són més urgents que no pas al primer; amb les peces que hi ha es podria fer un interessant museu de les arts aplicades i del disseny. Hi ha una àmplia representació de treballs d'orfebreria, esmalts, pedreria, ceràmica, forja, vidre, teixits, mobiliari,... que ben estudiada es podria connectar amb el món del disseny contemporani, més encara quan veiem la gran importància que aquest està assolint darrerament. Les arts aplicades són els antecedents d'aquests objectes d'ús funcional que es creen avui dia i necessiten la revalorització que es mereixen perquè se les pugui posar al mateix nivell que les tradicionalment anomenades arts majors.

PUBLICACIONS

Quant al capítol de publicacions, també hem de reconèixer que es troba força limitat (la major part de les publicacions són fetes en els dos últims anys), però està donant obres d'un científisme força alt, com són les monografies de Josep Bracons, *Catàleg de l'escultura gòtica del Museu Episcopal de Vic*, i la d'Isabel Rodà, *Catàleg de l'epigrafia i de l'escultura clàssiques del Museu Episcopal de Vic*, publicades pel Patronat d'Estudis Ausonencs, i també l'obra de Miquel S. Gros, *Museu Episcopal de Vic. Pintura i Escultura Romànica*, publicada per l'editorial AUSA.

També trobem obres de divulgació general com la de Ramon Ordeig, *Museu Episcopal de Vic*, i la de Vicenç Pascual i Ramon Rial, *Guia del Romànic i del Gòtic del Museu de Vic*, publicada aquesta última a Eumo Editorial.

Coincidint amb el centenari s'ha presentat el vídeo *Museu Episcopal de Vic*, realitzat per Francesc Jiménez i Jordi Crusats amb el guió de Ramon Rial i Vicenç Pascual. Esperem que en un futur immediat aquest vídeo es pugui projectar en un espai dins del museu, com també que moltes de les suggerències esmentades en aquest article es puguin arribar a realitzar per bé de tots, però principalment pel bé de la cultura i de l'art.